

mati misli, da odgojuje pridno, varčno, krepostno gospodinja, a v nje veliko žalost zapazi, da ima skopo, trdosrčno hčer.

Koliko bolje bi bilo za narod, ko bi se ženska odgojevala v celega človeka. Domača odgoja ne bi smela delati najmanjše razlike med deklico in dečkom. Pozneje bi morala biti deklicam odprta vsa pota, po kojih bi lahko dospela do celega človeka, z glavo in sè srcem. Na nikak način ne bi se smelo ovirati njenega telesnega razvijanja, z nikakim delom kvartiti njenega zdravja. To je: ne preobkladati je s pretežkim, predolgim, preobilnim, premučnim delom, sploh s takim delom, pod katerim trpi njeno zdravje; tako, da bi deklica stala v svojem štirinajstem letu tu kot značajan človek z modro glavo, blagim srcem in sè zdravim, krepkim telesom. Sprog, materinstvo, gospodinjstvo, padlo bi ji kot zrela jabolka samo v naročje. Blagor narodu, ki zna ustvarjati v ženstvu celega človeka! Ne bo se mu bati pogina, kajti on zida na trdni podlagi.

Dajte nam dobrih mater, in narod bo srečen. A dobra mati zamore postati le ona, koja je cel človek. Cel človek pa je oni, ki ima zdrav duh v zdravem telesu, bodi si že ženska ali moški. Odgoja bodi torej ne moška, ni ženska, temveč človeška!

NEKOČ . . . UTVA. TRST.

Ko motrim tvojo globočino,
o široširni ocean,
ki giblješ se tako nemirno
že tisočletja noč in dan,

ki varno hraniš tajne svoje
in roj razljučenih duhov;
na videz mirno, kakor stepa
posuta s tisoči svetov;

tedaj se zdi mi, da še gledam
v oko temno, ko vstočna noč,
v oko njegovo, kakor zrla
sem jaz v mladostnih dneh nekoč.

DOMOV. IVAN CANKAR. DUNAJ.

Poleti je bilo, ob tistem času, ko so bežali ljudje iz mesta kakor iz goreče Sodome. Po zaprašenih mestnih vrtovih, po gostilniških dvoriščih, v senco sivega zidovja, smo se skrivali mi, ki ni bil za nas ustvaril Bog zelenih pokrajin tam zunaj.

Ob tistem času sva sedela na gostilniškem dvorišču. Mračilo se je že, zrak je bil topel in miren.

»Še letos pojdem dol«, je dejal moj prijatelj. »Zdajle še ne morem, — ali malo pozneje, čez mesec dni, ali pa še prej . . . Dolgo že nisem bil doma in zdi se mi, kakor da bi bila domovina zmirom bolj daleč — vsako minuto gre za seženj od mene in bojim se, da mi nazadnje popolnoma ne izgine izpred oči . . . Zato moram dol in pojdem še letos . . .«

Sanjal je o domovini kakor o svoji ljubici in glas se mu je tresel, ko mi je pripovedoval, da pojde čez mesec dni. Govoril je in nekaj neizmerno lepega je vstajalo pred njim. Obrazi, ki je bila na njih vsa rosna, ljubezniva lepota njegove mladosti . . . zelene pokrajine . . . bele cerkve na holmih . . . in iz stolpov velikonočne pesmi . . . in vitko dekletce z rdečimi lici in velikimi očmi . . . in prva otroška ljubezen . . . Vse je še tam kakor je bilo; tisto solnce, ki je takrat veselo sijalo, stoji še zmirom na nebu in beli oblački leté in pod njimi beže po travnikih sence kakor sanje . . .

Lica so mu zardela, gledal je motno in nemirno. Njegovo globoko domotožje, polno slasti in bolečine, je objelo mene samega.

Takrat je nosil precej obnošeno suknjo in ni bil obrit; redke rumene kocine so mu poganjale po obrazu. Slikar je bil, ali njegova moč ni bila velika in sam je to čutil. Kadar sem stal pred njegovimi deli, se mi je zdelo, kakor da sem bil nekaj enakega že nekje videl. Ozrl sem se nanj in sem spoznal, da delo ni bilo izraslo iz